

UNIVERZA V LJUBLJANI
AKADEMIJA ZA GLEDALIŠČE, RADIO, FILM IN TELEVIZIJO
Dramaturgija in scenske umetnosti

BLAŽKA GANTAR

In ostane moj najljubši del noči

Diplomsko delo

Ljubljana, 2025

UNIVERZA V LJUBLJANI
AKADEMIJA ZA GLEDALIŠČE, RADIO, FILM IN TELEVIZIJO
Dramaturgija in scenske umetnosti

BLAŽKA GANTAR

In ostane moj najljubši del noči

Diplomsko delo

Mentorica: prof. mag. Žanina Mirčevska

Somentor: doc. dr. Blaž Lukan

Ljubljana, 2025

Ime in priimek: Blažka Gantar

Naslov diplomskega dela: In ostane moj najljubši del noči

Kraj: Ljubljana

Leto: 2025

Število strani: 72

Naziv visokošolske ustanove: Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

Program in smer študija: Dramaturgija in scenske umetnosti

Mentorica: prof. mag. Žanina Mirčevska

Somentor: doc. dr. Blaž Lukan

Jezikovni pregled: Lea Lešek Povšič

Zahvala: Tari, ker ostajaš kljub vsem mojim oblikam. Profesorjema Žanini Mirčevski in Blažu Lukanu, za podporo, za potrpežljivost in za širjenje ljubezni do gledališča.

Povzetek

Moja diplomska naloga je sestavljena iz dveh delov. Prvi del predstavlja moje avtorsko besedilo *In ostane moj najljubši del noči*, drugi del pa dramaturško analizo drame Pascala Ramberta *Zapiranje ljubezni*. Rambertovo besedilo s svojo neprekinjeno monološko strukturo in odsotnostjo klasične fabule predstavlja izrazit primer postdramske pisave, ki dogajanje postavlja izključno v prostor jezika. V analizi raziskujem, kako forma in ritem jezika, telesnost govora ter fluidnost časa ustvarjajo intenzivno gledališko izkušnjo in brišejo meje med preteklostjo in sedanjostjo. V primerjalnem delu naloge se ukvarjam z vzporednicami med Rambertovim besedilom in mojim lastnim delom, zlasti v načinu uporabe monološke forme, fragmentarne naracije ter raziskovanja intime kot sredstva za izražanje univerzalnih tem ranljivosti, samote in neulovljivosti ljubezni.

Ključne besede: Moj najljubši del noči, Zapiranje ljubezni, Pascal Rambert, postdramsko gledališče, monološka struktura, fragmentarnost, originalno dramsko besedilo

Abstract

My thesis consists of two parts. The first part presents my original text *In ostane moj najljubši del noči* (*And It Remains My Favorite Part of the Night*) while the second part offers a dramaturgical analysis of Pascal Rambert's *Clôture de l'amour* (*Zapiranje ljubezni*).

Rambert's play, with its uninterrupted monologic structure and absence of classical plot, is a striking example of postdramatic writing, where language becomes the sole space of action. The analysis explores how form, rhythm, the physicality of speech, and the fluidity of time generate an intense theatrical experience, erasing boundaries between past and present. In the comparative section, I examine the parallels between Rambert's text and my own, particularly in their use of monologic form, fragmented narrative, and the exploration of intimacy as a medium for expressing universal themes of vulnerability, solitude, and the elusive nature of love.

Keywords: Moj najljubši del noči, Zapiranje ljubezni, Pascal Rambert, postdramatic theatre, monologic structure, fragmentation, original dramatic text

Vsebina

1. Avtorska drama: <i>In ostane moj najljubši del noči</i>	7
2. Dramaturška analiza: <i>Pascal Rambert: Zapiranje ljubezni</i>	57
2.1 Uvod	57
2.2 Okvir postdramskega gledališča	58
2.3 Analiza drame in njena povezava z postdramskim gledališčem	59
2.4 Primerjava drame <i>In ostane moj najljubši del noči</i> in drame <i>Zapiranje ljubezni</i>	67
2.5 Literatura	68
IZJAVA O AVTORSTVU	69

**1. Avtorska drama: *In ostane moj najljubši del
noči***

Nekje med točko A in B.
Nekje, kjer ne obstaja nič in hkrati obstaja vse.
Mogoče bom tu zavedno?
Nekje, kjer čutiš vse in kjer ne čutiš popolnoma ničesar.
Nekje kjer sem samo jaz kot jaz...na vašo nesrečo.
Nekje, kjer lebdiš tako zelo lahkotno in nekje kjer padeš tako močno, da ti poči vsaka kost v
telesu.
Pok, pok, pok.
Pa srečno!

Zvila sem ti čik
kot sem ti ga vedno
in šla sem s tabo kadit
in poljubil si me
in jaz sem ti govorila
kako zelo si čudovit
in kako je čudovit svet ob tebi
in ti si meni
kako sem čudovita jaz
toliko je stvari ki bi ti jih želela reči
a istočasno ne bi rekla nič
in že me več ni
razblinila sem se in
ne najdem se
poln praznih besed, kot vedno
imaš sedaj to kar si si želel
veliko spominov je na tej poti
ti seveda z odvezanimi vezalkami
tistimi zelenimi
ki si jih takrat dobil za rojstni dan
dobro veš kateri rojstni dan
Škrabčeva
tam
kjer se je vse začelo
in tudi nekako vse končalo
še slišim pokanje sivega
limastega laminata
vonj neke kreme
bela tuba
nek rdeči napis
v predalu za vse je bila
še danes ne vem katera

krema je to bila
niti ni bila tvoja
valda
a vonj bi prepoznala
lahko ga prikličem
kot lahko prikličem vonj
tiste stare vile
v meni je
zapečaten
se spomniš pralnega stroja v kleti
ja
tisti pralni stroj ja
in terase
na kateri rišem tvojo figuro
na kateri ti pripovedujem zgodbe
na kateri mi
ti
pripoveduješ svoje
mrzle
umazane
ploščice je imela
čutim njihov hlad na stopalih
vedno sem stegnila noge
na tvoj stol
bili so tisti
plastični
beli stoli
pri katerih
nikoli ne veš
ali se bo zlomil
ko se usedeš nanj

ali se bo zlomil
ko že sediš na njem
ali se bo zlomil
medtem
ko poskušaš iz njega ustati
in komarji
krvoločne
tečne
žverce
požrli so me do živega
vsi so šli name
ti pa si se nasmihal in
pametoval
kako moram biti stoična
in prevzame me
čudna oblika žalosti
trenutek
ko se zaveš
da nikoli ne bo več tako
še slišim tvoj glas
še vedno čutim kako je ob tebi
po takih večerih hoditi domov
tako izčrpano
tako polno istočasno
in govorim ti
»buba super si bil
čudovit si bil«
in ti se mi zahvališ
in rečeš da sem tudi jaz čudovita
skrita nekje
v množici

in gledam
gledam
to mojo polžjo hišico
in si mislim
kako si narejen za to
in za nič drugega
in razganja me od
privoščljivosti
ker želim zate
vse in še več
in potihom sem
vedela
da tu ni prostora zame
a bilo mi je
popolnoma
vseeno
in čutim še v sebi
vso to
hektičnosti
in veselje
in živčnosti
in skupnosti
in hecanja
in iskanja tvojih stvari
ker ne veš kje so
in kot vedno
kot vedno
jaz vem kje so
in slišim se
kako skrbim zate
"preobleč se
prehladil se boš"

in ti me ne slišiš tako
kot bom jest tebe slišala
čez dva dni
ko boš šmrkal
zraven mene v postelji
in meni bo šlo na živce
ker ne bom mogla spat
in ker bodo robčki vsepovsod
še en mesec po tem
in boš vmes itak
še dvakrat prehlajen
in soba bo zgledala kot
pokopališče robčkov
in še vidim tvoj
napolnjen nahrbtnik
do konca
ker si spet
ukradel ves alkohol iz hladilnika
to se te rokenrol sanje
»vodika tuši zobije umit pa pančat«
to je zdaj le
svet ki ni več moj
in otrpnem
otrpne moj svet
ker vse kar si želim v tem trenutku je
da bi bilo vse isto
in nič ne propada in
nič se ne podira
samo ti in jaz in
maček ki sva mu
hotela dati ime Zoran Predin
in najino življenje

odprla bi velika bela vrata
in Zoran Predin bi začel mijavkati pred vrati
že preden bi jih odprla
in motal bi se pod nogami
ker bi ga tako razvadila
da bi vsakič
ko pridem domov
pričakoval
da ga dvignem
kot enega dojenčka
in ga poljubčkam
po njegovi puhasti glavi
in ti bi bil tam
pričakal bi me z kakšno
bedno foro
ali pa s kakšno
čudno stvarjo na glavi
ali pa mi pokazal
katere vse reelse si
čez dan nabral zame
in od vseh neumnosti
bi postala tečna
nalil bi mi kozarec vina
poslušal bi me čebljati
o nepomembnih stvareh
ker ironično
izredno slabo pripovedujem
kaj se mi v dnevu zgodi
bila bi prijetna
oranžna svetloba
tistih

Ikea barvnih žarnic
ki pridejo v paketu
z malimi daljinci za spreminjanje barv
in gramofon bi predvajal glasbo
na tistih ta dobrih zvočnikih
malo bi zaplesala
stisnil bi me
mi rekel da bo vse v redu
in jaz ti ne bi verjela
kar se mi je vedno zdelo neiskreno
ko si to rekel samo zaradi tega
ker sem ti rekla
da moraš v takih situacijah to reči
vedno sem si želela
da bi si izmislil kaj novega
kaj svojega
a si nikoli nisi
jaz ti in Zoran Predin
skupaj bi se stiskali v postelji
na lena sobotna in
nedeljska jutra
po tem ko bi midva prišla pozno ponoči domov
Zoran Predin bi imel svojo sobico v zagrajenem balkonu
ki si ga ti vedno napačno poimenoval kot francoski balkon
čeprav niti približno to ni francoski balkon
kuhala bi kavo
oprla bi mu vrata
da bi lahko skočil k tebi v posteljo
in se pocartal
prinesla bi kavo v posteljo
skoraj bi lahko zajokala od tega

kako sta prisrčna
hitro bi pograbila analogni aparat
klik
prebudim oba
Zoran Predin bi tečno zamijavkal
ti pa bi ga le še bolj stisnil k sebi
jutra nam ne gredo najbolj od rok
v prevodu
glejte ja to je moja družina
ker končno bi imela družino
pravo pravcato družino
samo mojo
in bili bi ti in jaz in Zoran Predin
bili bi
kaj vse bi lahko bili
ampak ne moreš prositi ljudi naj te imajo radi
ljubezen ne bi smela bit tako težka
mar ne
ljubezen ti ne sme vsega vzeti
da ti nič ne ostane
da si brez polžje hišice

nekdo se je obesil
v tem tvojem stanovanju enkrat
nekdo
nekdo
nekdo in moja duša
moja duša
ki bo vedno
med temi posteljninami
ki sem jih izbrala

med temi krožniki
skodelicami
med tistim bakrenim priborom
v barvni svetlobi
v teh stenah prebarvanih stenah
enkrat si me vprašal kaj si želim zapustiti na tem svetu
in ti nisem znala odgovoriti
zdaj vem
to puščam
puščam delce
svoje
duše
povsod.

In tako se je razblinil
cel moj obstoj
šla sem iz
življenja
polnega prihodnosti
v stanje
ki
mi je pravzaprav neznano
ker sem ugotovila
da mi nihče
še ni strl srca tako močno
da mi še nihče
nikoli
ni dal ocene
kakšna punca sem
če vas zanima
sem dobila 8,5/10

če ste bolj flegmatični tip
boste rekli
da če bi vi dobili tako
visoko oceno
bi bili zadovoljni
sami s sabo
če ste bolj nagnjeni
k jemanju stvari osebno
je 8,5/10 ali pa 1/10
približno v istem rangi
nikoli si nisem mislila
da mi bo nekdo rekel
da je bila ves ta čas
to samo fizična privlačnost
nikoli si nisem mislila
da mi bo nekdo rekel
da mu nisem v navdih
da se sploh noče
družiti z mano
in da je moja
mami še bolj
huda kot jaz
v svetu
mojih
možganov
že krožijo novice o
katastrofalni ujmi
ki je vzela domove
mnogim
5 pa so jih že
našli mrtvih

teh 5 mrtvih so
moje upanje
pogum
ljubezen
sprejemanje
in varnost.

In potem poslušáš
te iste ljudi
na podcastih
ko pametujejo o življenju
in o odnosih
in si misliš
kaj se dogaja s svetom
in se filtrirajo preko tega
za potrditve
za te lažne potrditve
da mislijo
da verjamejo
da je prav to kar počnejo
da je okej
da delujejo kot delujejo
in ljudje jim verjamejo
izvzame se pa možnost
da
nimajo pojma
ne delaj se kot
da je to kar si ugotovil zase
svetovni recept sreče in uspeha
in rabiš zato

napisat dve knjigi
v resnici
je pa kar počnejo to
da se izogibajo svojim lastnim občutkom
niso sposobni imet
normalne čustvene navezave
razglablajo o tako imenovanih
»situationshipih«
in skozi te
samo izkoriščajo ljudi
brez slabe vesti
to še pravzaprav priznajo
saj se sami sebe
poimenujejo
kot »čustvene turiste«
in jih niti najmanj ni sram
oziroma niti ne pomislijo na to
da so javno priznali da na polno
izkoriščajo
izkoriščajo za karkoli že v tistem
hipnem trenutku
njihove eksistence potrebujejo
patetični degeni
ki se smilijo sami sebi
kreteni
nič več od tega
ogabno
a mi
lahko nekdo pove
kaj se je zgodilo z
pravo

staro
dobro
romantično ljubeznijo
dobr no
kaj mi loh nekdo kupi rože
in ko reče da me ma rad
me ma res rad
ne zato ker mu to v tistem
trenutku koristi
in me ne zavaja
in je sposoben normalne komunikacije
kaj se je zgodilo s tem
da nihče več noče
prevzet odgovornosti
niti v faking ljubezni
in kaj se je zgodilo
da prav ti ljudje
ki si te ljubezni želijo
še podpirajo te ljudi
ki jim prodajajo ravno nasprotno
podpirajo te ljudi ki se prodajajo kot žrtve
v resnici so pa oni tisti ki škodujejo
posplošujem ampak
pa kje ste še to vidl?
prosim vas lepo no
fak of
kako naj človek potem ne obupa
naša nova realnost v kateri živimo
super
če še nekdo uporabi
besedo

situationship
mu jo bom nekam zatlačla
ne sej
lej
vdih
izdih
sej
ne vem kdo je bolj normalen
verjetno je bolje
da si tak kreten pa dobro prideš skozi življenje

In tako si prepuščena sama sebi
nihče te ni na to pripravil
želela bi si da bi te nekdo pripravil
pripravil na to življenje
na to življenje v katerem bivaš
le še s
svojimi strahovi
ko sem ti pripovedovala o njih
si gledal skozi mene kot
da ne bi razumel
govorila sva dva različna jezika
in ljubezen nama je pomenila
nekaj drugega
in prepričala sem se
da si nekdo ki nisi
in hotela sem spremeniti stvari
s tem da sem te imela
še bolj in bolj rada
ker verjamem v ljubezen
iz slovenskih popevk

in sram me je tega
ker se zaradi tega počutim
šibko in ranljivo
in patetično
ker ti si verjel le vase.

In se podaš
na to
neprijetno popotovanje
in res
močno upaš
da ne boš podlegla
da ne boš obupala
da ne boš naredila istih napak
da tokrat
boš pogumna
da boš tokrat ti
tista
ki ima kontrolo
in ne ta neprijetnost v kateri se utapljaš
četudi
imaš občutek
da te pol manjka
četudi
bi najrajši
naredila isto napako
ne smeš
trdno moraš stati na mestu
in ji strmeti v oči
in ji dati jasno vedeti
da nikamor ne greš

da je bila to
gromozanska usluga
ki ti jo je naredil človek
začneš razmišljati
kaj vse lahko zdaj
počneš
kaj vse
kar prej nisi mogla.

In
jaz hodim na sladoled
in
ocenjujem okuse
vsakič vzamem drugačnega
ker je zabavno
in
ker se ocenjuje sladoled
in ne ljudi
8,5/10 dobi oreh s figo
white pista dobi 10/10
mak dobi 8/10 zaradi
svoje zanimivosti
ne toliko
okusa.
borovnica dobi 7/10
ker pušča madeže
po ustnicah
ampak ne tko
vajb šminka
ampak bolj
otrok ki ne zna jest sladoleda

in je umazan okrog ust
crunchy arašid dobi 10/10
ker je sam pač ful dobr
jagoda je taka klasika
ampak je bla dobra in
z njo nikol ne moreš zgrešit
zato dobi 9/10
mango vedno zgleda boljši
kot je potem v resnici
dobi 7/10
cheasecake z pistacijo in malino
kdor si je to zmislu
je absolutna legenda
10/10
ampak potem probaš
lubenico&hibiskus
in te teleportira v drug svet
definitivno 11/10
mislim da so
zaenkrat na seznamu ti
če se pa kakšnega pozabila
pa že ni bil vreden
da pride na spisek
že v štartu.

Ne pričakuješ pa
da bo tako težko
na dober dan
misliš da je že vse
za tabo
na dober dan

se ti zdi da
da že lahko letiš
na slab dan
je to druga zgodba
začneš opazati
kako
vedno ko stopiš
dva koraka naprej
narediš 3 nazaj
dva naprej
tri nazaj
dva naprej
tri nazaj
in to začne trajati
in traja
in traja
in traja že predolgo časa
in ti
nisi več tako pogumna
kot si bila na začetku
nimaš več
toliko energije
kot jo imaš na začetku
utrujena si
in
nehaš verjeti v ljubezen
in nehaš verjeti v to
da si ti vredna ljubezni
verjeti začneš vsem
tisti besedam
ki so bile tistega večera
izrečene

in postanejo tvoja nova religija
in častiš jih
in one ti pijejo kri
in ko ti izpijejo
še zadnjo kapljico
te pustijo
na tleh
ko jim ti
ponujaš roko
da ti pomagajo
vstati.

In pridi na zadnjo sodbo
pridi in poglej kaj je ostalo od mene
pridi in poglej moje telo
poglej kaj si naredil iz mojega telesa
nobene mladosti ni več v njem
koža mi visi do tal
in
misel da bi se ga še kdo kdaj dotaknil
mi žge meso
in poglej no
kaj vidiš
kaj vidiš kaj si naredil
in verjemi mi ko ti rečem
da nikoli ne bi bil vodja revolucije
prej dezerter
odpovedal si v tem svetu
in odpovedal je svet tebi
a hipna razvedrila
ti držijo glavo nad gladino vode

ki samo potrpežljivo
da te enkrat celega požre
nič nisi razumel
popolnoma nič
nič ne razumeš
verjemi mi pa tudi
če bi zmogel
če tudi tebe ne bi bilo tako zelo strah
bi rada videla
da kdo poskusi
ti napisati lepše besede kot jaz
ker tako kot sem verjela jaz vate
nihče nikoli več ne bo
pridi na sodbo in poglej
kaj počnem svojemu telesu
kaj vse počnem
da bi se počutila bolje
bolje o sebi
in o svetu
v katerem živim
stanovanje ima nov vonj
in lasje so mi zrastle
in zares
se ne prepoznam več
v ogledalu
pridi in poglej kako
se nimam več kam skriti
nobenega ščita ni
samo jaz
in vsi drugi so
tako daleč stran

da se mi zdi
da
nikoli
sploh niso bili z mano
kako naivno verjeti
da bodo stvari večne
in da se nič ne bo spremenilo
ali je huje
da se tega zavedaš
pa te vseeno sesuje
kako naivno je verjeti
da se bodo spremenile slabe stvari
in ne dobre
poglej kako sem
jaz sem še vedno tu
na enem in istem mestu
še vedno tu
kjer se nič ne spremeni
vsi odhajajo
pridi in poglej
pridi in se smej
pridi in se veseli
da to kar je ostalo od mene
ne rabi več biti tvoja skrb
pridi in glej kako ne vem več
kaj bi počela
da bi svoje občutke zatrla
in so me
vsi prijatelji že siti
ker neprestano

govorim
o
eni
in
isti
stvari
pridi in glej
da boš mogoče vsaj zdaj vedel kaj počnem
pridi in zdaj glej kako jočem
pridi in zdaj glej kako sem žalostna
glej sem rekla
vidiš
a gledaš
boš tudi zdaj rekel da ne smem bit žalostna
pridi in glej če si upaš.

In
pride ona
misliš
da je zdavnaj odšla
da je nikoli več ne boš srečala
da si jo nekje pustila
morda v rojstni hiši
morda nekje med policami knjig
ali pa na tisti klopici v parku
kjer si jo zadnjič čutila
ampak potem se prikrade nazaj
počasi
skoraj neopazno

tiho
kot bi se opravičevala
a hkrati s
popolno
gotovostjo
da ji boš
odprla vrata
in potem
ko ji odpreš
se ti prikrade za hrbet
ne reče nič
samo je
dokler ne začutiš
njenega
hladnega
diha
na vratu
in šepne ti v uho
kako ona vse ve
da je nisi hotela opaziti
in sram te je
kot malega otroka
ki so ga dobili krasti sladkarije
pove ti
da je ona samo sedela v kotu
in čakala
da se utrudiš
in pove ti kako je vesela
ne
pove ti kako je srečna
da si se utrudila
da ti lahko pokaže PowerPoint projekcijo

tvojega izogibanja
ki jo je naredila
joj kako te je sram
sram ker si mislila da si jo premagala
sram ker si si lagala da te ne bo več našla
in ves ta čas samota strmi vate
tiho
brez da bi trznila te samo gleda
in začne se ti posmehovati
posmehuje se ti toliko časa
dokler se ne zlomiš
dokler te ne spravi v jok
dokler ji ne verjameš
ko ti reče
da te nihče ne mara
da je s tabo nekaj narobe
da si preveč
da si premalo
da nikoli ne boš dovolj
in potem noče oditi
sledi ti povsod
in ta PowerPoint projekcija
tvojih napak
te ne neha glodati
in poskušaš jo razumeti
ker če jo razumeš
boš morda imela občutek nadzora
a s tem ko poskušaš razumeti
nehote pozabiš čutiti
ko pozabiš čutiti
vse to odplava v globine

v tiste katakombe tvojega srca
ki so tako globoke in tako temne
da se ti zdi
da si jih sanjala
in če jim dobro prisluhneš
slišiš
da kričijo
da vse kar
so si kadarkoli
želele
je biti ljubljene
in se počutiti
spet kot ti
in da upajo
da jih ne
boš pozabila
da se ne boš
spet
prodala
za kanček slabe ljubezni
samo zaradi nje
da ne boš
delala
spet istega kroga
in temu krogu
potem rekla življenje
ker vejo
da si želiš
mnogo več
od tega
ne zaveš pa se

da delaš ti druge kroge
kroge v svoji glavi
da je to celjenje
tvojega srca
postalo krožno
in ne več linearno
ponavljaš se
ne znaš ven
ne razumeš
ne razumeš
zakaj se še vedno ni
nič spremenilo
ne razumeš
zakaj
vsakič ko pomisliš
da se bo še kdo dotaknil tvojega
telesa postane slabo
ker vse kar povežeš
s tem je to
da ga bo hotel le izkoristiti
da nič drugega ni pomembno
da si le luknja
ne vidiš
da je poglavar
tvojega srca postal strah
in to srce
je zdaj postalo strah vseh odnosov
in to srce verjame
da ga nihče
nikoli ne bo znal
ljubit kot si želi

in to srce je zdaj strah
da se bo moralo
vedno dokazovati zakaj
naj bi bilo vredno ljubezni
in to srce
je tako zelo utrujeno
da bi najrajši
kar nehalo biti.

In sanjala sem
da sem se sprehajala po mestu
in en star gospod
z rumeno čepico na glavi
je ob cesti prodajal kamne
in
obstala sem pred njegovo stojnico
stojnico tega gospoda
in ga vprašala zakaj prodaja kamne
in rekel je da jih prodaja namesto srca
da menjaš
da on ti da kamen
in ti mu daš srce
tako je boljše živeti
je rekel
tako te nič ne boli
in nihče ti nič ne more
kamni so bili različnih velikosti
različnih oblik in barv
in zdelo se mi je čudno
da bi kdo to hotel narediti
zato sem ga vprašala

če kdo sploh kupi te njegove kamne
in pogledal me posmehljivo
in rekel da veliko ljudi
da vedno več ljudi kupi njegove kamne
da razmišlja da bo moral kupiti večjo stojnico
in da bo moral nabrati več kamnov
mogoče še koga zaposliti za pomoč
da vsi hočejo njegove kamne
da nisem nič posebnega
da se te stvari vsem zgodijo
in medtem ko on
začne razlagati
kako nabira te kamne
sem si jih ogledovala
in si poskušala izbrati svojega
saj res nisem nič posebnega
saj nobenemu ni mar
nekam znan se mi je zdel ta gospod
a nisem vedel od kje
kje sem ga že videla
in vprašala sem ga kako mu je ime
in rekel je da je gospod strah
in v tistem trenutku je
stojnica izginila
in on je pograbil
vse kar sem
ter izginil
in od mene je ostala le lupina
in kričala sem na pomoč
ljudje so hodili mimo mene
a nihče me ni slišal

kričala sem
dokler mi ni zmanjkalo glasu
in jokala
dokler se mi oči niso posušile
in sem oslepela
in nihče mi ni pomagal
le stopali so po meni
in začela sem se razkrajati
in razkrajala sem se
in razkrajala
in neznosen vonj se je valil iz mene
dokler ni od mene ostalo nič
a iz špranje v betonu
je pognalo zelenje
in to zelenje je naredilo
regratov cvet
in prišel je ta isti gospod
nazaj postavil svojo stojnico
to rožo zamenjal za plevel
jo iztrgal
in odvrigel.

In enkrat
je obstajal nek svet
svet
v katerem sem si želela
da bi bilo tako
kot je zdaj
svet
v katerem so ljudje

ki so bili stari
toliko kolikor sem stara zdaj jaz
izgledali visoki
kot drevesa
in ne premagljivi
kot velikani
in srečni
kot metulji
ki letajo po trati
ne vem
kdaj sem postala
ena teh ljudi
ne vem
kdaj se je zalomilo
da ni nič tako
kot sem si predstavljala da bo
pojma nisem imela
da je lahko tako
saj obstajal
je le tisti
gozd
ki me je vzgojil
in nad mano
je bil tisti
en
košček neba
ki me je varoval
vedela sem
da če poleti
laja srnjak
bo jutri dež

in če bo nevihta
lahko kaj zagori
ker so strele
tako visoko
močnejše
in črički so peli
in kresnic je bilo toliko
kot bi se zvezdnato nebo
usulo na tla
in če je bilo pozimi dovolj snega
ni bilo treba v šolo
in sem se končno
počutila
privilegirano
in vesela
da sem tako odrezana
od vsega sveta
le da nikoli ni zapadel
na dan ko je bila matematika
ali ko sem morala
v glasbeno šolo
in sobota je bila dan
ko sem si lahko
natočila kad do vrha
z mehurčki
in se skrila v njih
in se umila
vsega slabega
in če se je po cesti pripeljal avto
sem vedela
katerih 5 ljudi je to lahko

in želela sem si
da bi bila tu kjer sem zdaj
da bi bila to kar sem zdaj
neumnica.

Ampak
včeraj zvečer me je bolela noga
na tisti način
kot ko te boli noga
oziroma koleno
ko v otroštvu rasteš
in
ne moreš spati
ampak ti ni mar
ker veš
da boš zaradi te bolečine večji
bolj odrasel
mogoče sem pa prestara da bi rastla
ampak
kaj pa če nisem
a pri 24 človek ne raste več
zakaj ne bi mogla še malo zrasti
res me je bolela
na isti način
ali to pomeni že
da se staram
dobro ne morem v svojih dvajsetih it na dol
ne bomo črnogledi
nimate pojma
jaz rastem
pa še tista noga me boli

ki je krajša
končno bom mela obe nogi isto dolgi
od vedno mam eno nogo mal krajšo kot drugo
tut tata jo ma
zaradi operacije kolena sicer
ampak saj ni važno
na oprijetih hlačah se to na polno vidi
no na vseh hlačah se
ampak na oprijetih se je
vedno najbolj videlo
ne da sem jih zaradi tega nehala nosit
bolj zaradi njihove neudobnosti
kot ko vidiš na ulici moškega z
preveč oprijetimi hlačami
in si misliš
kako je njemu lahko v tem udobno
če z desno nogo mal stopim na prste
se potem zgoraj medenica
poravna
spodaj pa hlačnice
no in lih ta noga me je bolela včeraj zvečer
spominjam se kako so
bolele mojo starejšo sestro
celo najino otroštvo
kako je tarnala zaradi bolečine
ona na zgornji postelji
jaz na spodnji
tarnala je
v modro roza posteljnini s kravicami iz eurospina
in ilustracijami miška tipa ob vzglavniku
ki nama jih je mami narisala na steno

čutiš center bolečine
ki nekako polzi po kosti
in se nekje na sredini noge ustavi
in kljuva
in kljuva
dokler preprosto ne neha kljuvati
vsi so to bolečino občutili
neizogibna je
vsi pa so občutili tudi veliko drugih
večjih
hujših
manj hipnih in trajajočih
izogibnih in neizogibnih
a tudi te odidejo stran
tudi od teh zrastemo
tudi te enkrat postanejo hipne
le medel spomin
medel spomin na to
ki nas bo opominja
koliko smo v svojem življenju že zrastli
in jaz imam 24 let
in še vedno rastem.

In potem
sem srečala
eno
čudno gospo
blond
kratkih las

poklapane drže
nežnega
tihega glasu
strah je imela v očeh
oblečene pa stvari
ki jih jaz niti približno
nikoli v življenju ne bi skombinirala
sedela sem na soncu
v nekem čudnem
industrijskem
predelu Ljubljane
na nekem zidku
ob železnici
čuden prostor
ampak so me
sončni žarki
ki so bili
bolj kot ne
že podobni tistim
zgodnjim spomladanskim
premamili
in začeli
božati po obrazu
tuja mi je postala Ljubljana
preveč spominov
je začela nositi
imela sem občutek
kot da me zavrača
a v resnici sem bila jaz tista
ki je zavračala njo

nisem si dovolila
izkusiti ničesar novega
samo obsedela sem tam
za hip zaprla oči
in kar naenkrat
se je zraven mene znašla ona
vprašala me je
če samo sedim tam
na tem zidku
veliko defenzive
se je vzbudilo v meni
ne ni čudno da sem sama tu
nič ni narobe s tem
da je človek sam
ja znam bit sama
bla
bla
bla
misli so drvele
ona pa se je kar
usedla poleg mene
ne maram se
kar tako pogovarjati z ljudmi
ki jih ne poznam
a vem
da se moram opomniti
da ne smem predpostavljati
da mi vsi že iz prve želijo škodovati
rekla je da jo je strah
in videlo se je
da ogovarjanje tujcev

in zlivanje svojih problemov nanje
tudi
zanjo ni ravno vsakodnevna zadeva
vprašala sem jo
česa jo je strah
in ona je odgovorila
da satanistov
da je njen bivši fant satanist
in mislim si
no
moj vsaj to ni bil
in zato ker je pri njemu
pustila svoje nogavice
jih on zdaj
uporablja
za rituale
in za to
da dela
prekletstva nad njo
da hoče z njimi
doseči njeno dušo
oziroma,
njeno duhovno kopijo
in da jo zdaj preganja
da se odkar sta se razšla
in v njeni sobi
pojavlja črni madež
na steni in
je z vsakim dnem večji
in ne more se ga znebiti

rekla je tudi
da ta madež zgleda
kot da diha
da jo opazuje
in zaradi njega
ne more spati
ker ima nočne more
da voha
zažgane nogavice
in znoj
in vedno se zbudi
ob isti
uri
3:33
vprašala me je
kam naj gre
jaz pa še sama nisem vedela
zase tega odgovora
še jasno je dodala
da zlih duhov
ne ustavi ključavnica
»sej bo use okej, a ne«
me je vprašala,
in pritrdila sem ji
vse bo okej
kje me najdejo
taki ljudje
sem si mislila
malo je postalo
vse skupaj
strašljivo

nisem vedela
kako naj ji pomagam
satanistične fore
niso ravno
moje področje
zato sem ji rekla
da jebeš tega tipa
in te njegove
kurčeve duhove
da se ga je rešila
in
da mu ne sme
dovoliti
da ima še vedno
tako moč nad njo
in ona men nazaj
reče
da
je življenje lepo
a tudi zelo težko
in mislim si
ja bedno je
in velikokrat brez smisla
ampak to še ne pomeni
da ne more bit bolje
zato ji rečem
da bo zmogla
ker je močna
ženska
in spet me ona vpraša
»sej bo ane«

seveda bo
valda da bo
nastala
je čudna tišina
»sej mi ne boš nič naredila ane«
v resnici
se je ona
bolj
bala mene
kot jaz nje
bili sva dve žalostni puncici na kupu
ki sva hlastali
po želji
da bi bili ljubljene
zatrčila sem ji
da ji ne bom nič naredila
in spet vpraša
»sej bo use okej ane«
in rečem ji da bo
ker zmore vse
ustala je in se mi zahvalila
pohvalila je moje modre oči
v veri da to pogosto slišim
kar ni ravno res
bolj pogosto namreč
slišim da so velike
povedala mi je še
da so tudi njene
nekoč bile modre
vendar da so zbledele
in resnično sem verjela v to

ko sem ji rekla
da bodo tudi njene
spet postale enkrat modre
grenko se je nasmehnila
in naposled odšla
ko sem jo gledala odhajati
to prestrašeno
bitje potrebno
ljubezni in razumevanja
vedno bolj se mi zdi je zdelo
da sem gledala odhajati svoj ranjen odsev
ki je potreboval slišati točno to
kar je potrebovala slišati ona
ker
včasih se znajdeš
na pravem mestu
in se zaveš
da vse mine
in da bo use okej
in upanje kar naenkrat
začne pronicati
nazaj v tvoje življenje
in kar naenkrat opaziš
da stvari niso tako strašne
in da se niso
tako močno
spremenile
in tudi zaveš se
da je to dober dan
izmed
mnogih slabih

ki bodo še prišli
zaveš pa tudi se
da bo vedno manj
slabih
in
vedno več dobrih
in da si lahko
samo predstavljaš
kako močno boš šele
ljubil pravo osebo
in to je
edina stvar
katere se lahko oklepaš
upanje ti postane prijatelj
in sreča
te začne držati za mezinček.

ali si vedel, da sem zaradi tebe nehala verjeti v ljubezen
ali si vedel kaj vse sem naredila zate
ali si vedel da sem resnično verjela vate
ali si vedel da si želim, da te nikoli ne bi spoznala
ali si vedel da ko si mi rekel, da me sploh ne razumeš s tem povzročil da je
del mene umrl
ali si vedel da je bil vsak tvoj odhod zame vaja v izgubljanju
ali si vedel da je strah postajal moj edini spremljevalec
ali si vedel da sem se bala da te poznam bolje kot si želiš da bi te kdo poznal
ali si vedel da sem se bala trenutka ko bom morala začeti znova
ali si vedel da sem se bala tega kar sem postala ob tebi
ali si vedel da me je bilo strah da ne bom nikoli več našla sebe
ali si vedel da sem se bala svojih lastnih misli bolj kot tvojih besed

ali si vedel da me je bilo strah da boš ti vedno bolj vladal mojemu miru kot
jaz sama
si vedel da me je bilo bolj strah tvojih laži kot tvoje resnice
si vedel da sem se bala vprašati kaj ti res pomenim ker sem že poznala
odgovor
si vedel da me je bilo strah da si videl mojo ranljivost in jo uporabil proti
meni
si vedel da sem se bala da bom vedno samo začasna verzija mene ob tebi
si vedel da je bil strah vedno tretja oseba med nama no ali pač
si vedel da vse kar si želim je to da bi nekdo razumel in mi povedal da je vse
okej
si vedel preden si izustil vse stvari ki si jih izustil da me bodo tako zelo
prizadele
si vedel kako je tvoje smrčanje šlo vse bolj na živce
si vedel da te sploh nočem več poslušati
si vedel da solze v resnici poškodujejo kožo
si vedel v kaj se spuščaš
si vedel da se ti lažem
si vedel da sem si želela da bi bil bolj pozoren
si res vedel da na neke stvari nimam vpliva
si vedel da sem si prvič zares z nekom predstavljala življenje
si vedel da nebo sploh ni zares modro
si vedel da izkoriščaš ljudi
si vedel da sem imela rada to česar se ti niti ne zavedaš da ne sprejemaš
si vedel da vse kar sem si želela je biti prioriteta
si vedel da če bi bila pogumna bi obupala nad tabo že 3 leta nazaj
si vedel da sem pred tabo oboževala glasbo
si vedel da si želim toliko stvari ki ti jih nikoli nisem imela priložnosti
zaupati
si vedel da me sploh ne poznaš
si vedel kako ti je lahko žal da me sploh ne poznaš

si vedel kako zelo me je sram
si vedel da si mi dal občutek da nisem nihče
si vedel da si tako ranjen

In
vrnila se bo
še večja
še iskrenejša
še čudovitejša
mogočnejša
vredna bo vsega tega
vprašala jo bom kje je toliko časa hodila
povedala ji bom kako zelo močno sem jo pogrešala
in rekla bo
da me nikoli ni zares zapustila
da je bila vedno tukaj
da je vedno pazila name
rekla bo tudi
da ne razume čisto kaj se mi dogaja v glavi
da ne pozna vseh mojih ran
ampak si želi da bi jih znala popraviti
da si želi da bi lahko izbrisala vsakogar
ki je prišel v moje življenje in
pustil luknje v mojem
srcu
zavrteti bi želela čas nazaj
izbrisati vse boleče spomine
ki so me zaznamovali
da si želi najti pot do mojega srca
ga ponovno opogumiti

in mi pokazati vso ljubezen
ki sem jo zamudila
in rekla ji bom da sem
si to vedno želela slišati
ampak
da nočem več da vse to izbriše
ker vsak ta del
četudi še tako slab
je del mene
in
brez tega ne bi obstajala
taka sem
in
nasmehnila se bo
ponosna
vesela
gledala me bo
in jaz bo gledala njo
to
mojo
samo mojo
ljubezen.

Obstaja svet
svet
v katerem sem si želela
da je vse tako kot je zdaj
svet
v katerem so ljudje
ki so tako stari

kolikor sem stara zdaj jaz
visoki
kot drevesa
in ne premagljivi
kot velikani
in srečni
kot metulji
ki letajo po trati
ne vem
kdaj sem postala
ena teh ljudi
ne vem
kdaj se je vse spremenilo
da sem visoka kot drevo
in nepremagljiva kot velikan
kdaj se ni zalomilo
da ni nič tako
kot sem si predstavljala da bo
ampak še bolje
nisem razumela
da se ti v življenju
pač preprosto zgodijo stvari
stvari na katere nimaš vpliva
ne glede
na to
kako močno
si jih želiš spremeniti so
zakoreninjene
tako zelo močno
da prej uničiš sebe kot bi uničil njih
in bum

dobrodošla na stičišču vseh svojih življenjskih odločitev
reflektiramo
nope
si zamišljamo nerealne situacije
yep
ne bi rekla
da je na tem karkoli racionalnega
je potreba
je nekaj kar moram povedati
je nekaj kar živi znotraj mene
in je tudi nekaj kar me na trenutke tudi preganja
no
kar večino časa
je nekaj skozi kar moram iti
in nima nobene veze z nikomer
je moja stvar
moj svet
moja resničnost
in znotraj moje resničnosti je vse mogoče
stvari se pač zgodijo
svet se vrti naprej
bivamo
ranimo
ljubimo
razpademo
in svet se vrti naprej
in bivamo
ranimo
ljubimo
razpademo
in sonce sveti

jutro diha
dan poskuša zaspati in
mi smo tu
stvari nas uničijo
napolnijo
nas utopijo
nas pa tudi ponesejo nekam
kjer nikoli še nismo bili
in jaz sem tu
in obstajam
jaz
bivam v tem svetu
prav tu
v tej snovi iz katere sem
vse se pretaka
potuje
se obrača in
sprevrača
in nekatere stvari
so tako zelo večje od mene
in v tem je nekaj tako čudovitega
ker je tako
kot bi mi kričale
kričale v obraz kaj ne vidiš
odpri oči
poglej
svet mi kriči kako zelo minljiva sem
in kako nič ne ostane in ne obstane
in kako so te besede le ideje
ki bodo pozabljene
kako je vse tako zelo nepomembno

in jaz se ne znam premakniti
ne morem napraviti koraka naprej
in še vseeno sem tu
in to zdaj moram povedati
to zdaj morem narediti
ker včasih ne veš kam gre čas
ker je kar naenkrat je vse listje pozelenelo
in dan kar traja z drugačnim vonjem v zraku
ti si pa le za trenutek zaprla oči
in nekako tudi v temu najdeš mir
četudi se počutiš tako samo in osamljeno
vedno lahko le bolje pogledaš
in spoznaš
da si
to
kar si ves ta čas
iskala
pravzaprav
TI.

KONEC.

2. Dramaturška analiza: *Pascal Rambert: Zapiranje ljubezni*

2.1 Uvod

V dramaturški analizi obravnavam Rambertovo dramo *Zapiranje ljubezni* (*Clôture de l'amour*, 2011), ki je v slovenskem prostoru bila uprizorjena v izvedbi igralskega dua Pie Zemljič in Marka Mandića v režiji Ivice Buljana.¹ V izvirniku nosita lika imeni Stan in Audrey, a je Rambert že na začetku izrazil željo, da se v slovenski postavitvi prilagodi igralskemu paru, zato lika imenujemo Marko in Pia. Ta odločitev ni zgolj formalna, temveč nosi pomembno simbolno in čustveno težo. Na eni strani odraža Rambertovo težnjo, da se ohrani avtentična igralska energija — da lika nista abstraktna konstrukta, temveč utelešata telesnost, glas in izraznost konkretnih igralcev. Na drugi strani pa ustvarja občutek bližine in intimnosti, celo boleče avtentičnosti: gledalec ne spremlja zgolj zgodbe dveh fiktivnih likov, temveč intimno razpadajoč odnos dveh resničnih oseb, kar predstavi dodaja posebno čutno in čustveno moč.

Analiziram tudi, kako struktura besedila – dva samostojna, a prepletena monologa – in ritem jezika ustvarjata prostor, kjer zapiranje ljubezni ni več pripoved o preteklosti, temveč živa, telesna in glasovna izkušnja, ki se odvija tukaj in zdaj. Radovednost, kaj se zgodi, ko ljubezen izgine, je univerzalna, a Rambert jo pretvori v postdramsko raziskovanje meja jezika, trenutkov ponovnega podoživljanja in neizogibnega razpada bližine, s čimer gledališče postane prostor, kjer se ta boleč proces uteleša v najčistejši obliki.

Razlog, da sem za analizo izbrala Rambertovo *Zapiranje ljubezni*, izhaja iz podobnosti med dinamiko tega besedila in mojim lastnim tekstom *In ostane moj najljubši del noči*. Obe besedili raziskujeta notranjo pokrajino ranjenosti, izgube in zapiranja, pri čemer uporabljata izrazito monološko formo, ki briše meje med notranjim in zunanjim glasom, med mislijo in govorom, med časom, ki je linearen, in časom, ki kroži.

¹ Premiera je bila 25. avg. 2013 v Mini teatru.

V mojem besedilu, tako kot v *Zapiranju ljubezni*, je jezik prostor soočanja – prostor, kjer se bolečina razgrinja skozi tok besed, ki nimajo začetka in konca, temveč le nenehno prehajajo iz introspektivnega v izpovedno in nazaj. Rambertova struktura mi je omogočila poglobljeno razumevanje, kako lahko monološka forma postane orodje za upodabljanje intimnih čustvenih stanj, ki niso zlahka ulovljiva v klasične dramske okvire.

2.2 Okvir postdramskega gledališča

Peter Szondi v knjigi *Teorija sodobne drame* izpostavi, da se konec 19. stoletja zgodi ključni prelom v dramatiki. Klasična drama, utemeljena na Aristotelovi poetiki in njenih pravilih enotnosti dejanja, začne razpadati pod vplivom modernističnih gibanj. Szondi opozarja tudi na omejitve tega modela: klasična drama še vedno predpostavlja linearnost pripovedi, razvoj konflikta in razrešitev in da je še vedno zaprta forma, ki temelji na koherentni fabuli in motiviranih dejanjih likov. Drama, kot jo poznamo pri Ibsenu, Čehovu in Strindbergu, prestavi težišče iz zunanjega konflikta v notranje psihološke procese. Dogajanje postane bolj introspektivno, konflikti subtilnejši, čas in prostor pa vse manj absolutno določena. Drama postane prostor razumevanja posameznika in njegove eksistence, ne le reprezentacije dogodkov.

Lehmann v svoji knjigi *Postdramsko gledališče* nadaljuje to linijo in pokaže, da je postdramsko gledališče gledališče, ki presega tradicionalne, linearne strukture dramske pripovedi. Gre za gledališče, ki se pogosto osredotoča na proces namesto na zgodbo, ki raje uporablja heterogenost, fragmentacijo, večplastnost in hibridnost kot enotno fabulo. Namesto reprezentacije se osredotoča na prezentacijo – dogodek sam postane bistvo gledališke izkušnje. Jezik se pogosto obravnava kot material, ki ne služi več pripovedi, temveč se sam po sebi preobraža v dogodek. Pomembno je, da postdramsko gledališče ni odpoved modernosti, ampak predvsem odpoved dominanci klasične dramske strukture, ki jo nadomestijo odprte forme, kolaž, prehajanje med mediji in poudarek na telesnosti ter prisotnosti. Prav ta odprtost omogoča, da gledališče raziskuje nove načine komunikacije z gledalcem, ki ni več pasiven opazovalec, ampak aktiven soudeleženec. Izraz je postal splošno uporabljen, zato se ga je odločil ohraniti. Richard Schechner je, denimo, izraz postdramsko uporabljal za »happeninge«, pri čemer je poudarjal, da v teh praksah zgodba ni več osrednja, temveč dogajanje samo postane matrica, znotraj katere se vse odvija.

Tudi številni sodobni teksti so bili poimenovani kot »ne več dramski«, saj so zapustili klasične zakonitosti dramskega zapleta in razvoja. Po Brechtu, ki je s konceptom epske drame že zlomil iluzionistično strukturo, se gledališče začne osredotočati na samo prisotnost, na izkušnjo tukaj in zdaj, na preplet različnih umetniških jezikov – od performansa in plesa do vizualnih umetnosti. »Postdramsko gledališče je postbrechtovsko gledališče« (Lehmann 43). Postdramsko gledališče, kot ga definira Lehmann, ne odpravlja teksta, ampak ga preuredi: besedilo ni več osrednji organizacijski princip, temveč enakovreden element med drugimi. Lehmann pojasnjuje, da pojem postdramskega gledališča ne pomeni popolnega preloma s tradicijo drame, temveč premik onkraj njene avtoritete. Drama kot struktura ostaja prisotna, četudi v oslavljeni in fragmentarni obliki. Postdramske predstave pogosto ohranjajo elemente klasične dramaturgije – npr. strukturo, ritem ali psihološko napetost – a jih uporabljajo drugače, na nov, pogosto eksperimentalen način. Predpona »post« ne označuje zanikanja, temveč refleksiven odnos do preteklosti: lahko gre za distanco, upor, osvoboditev ali igrivo raziskovanje novih možnosti, ki jih prinaša preseganje starih form. Podobno kot pri »postbrechtovskem gledališču«, kjer so Brechtova vprašanja še vedno prisotna, vendar ne več v obliki enoznačnih rešitev, tudi postdramsko gledališče ni preprosta negacija klasičnih norm, ampak ustvarjanje nove identitete na podlagi zavestnega preoblikovanja tradicije. Lehmann opozori, da kritiki pogosto napačno interpretirajo to prakso, ko menijo, da nova gledališka besedila in uprizoritve potrebujejo klasične norme, da bi se z njimi lahko primerjala ali od njih odmikala. V resnici se postdramsko gledališče uveljavlja s svojo inovativnostjo, ne pa z golo provokacijo ali negacijo starega. Njegova moč je v tem, da v obstoječi, strukturi prepozna prostor spomina in ga odpira za nove estetske možnosti.

2.3 Analiza drame in njena povezava z postdramskim gledališčem

Postdramsko gledališče, katerega bistvo je monolog, se ni oblikovalo naključno. (Lehmann 152) Monološka struktura, ki jo Lehmann opiše kot premik od dramskega dialoga k besedilu, ki obstaja kot zvočna, ritmična in vizualna pokrajina jezika. Monolog v postdramskem gledališču ni več introspektivna izpoved lika, ki je umeščen v linearno fabulo, temveč postane dogodek sam – govor kot prisotnost, ki se dogaja v realnem času in prostoru. V *Zapiranju ljubezni* Pascala Ramberta je ta premik uresničen. Dva dolga, neprekinjena monologa, ki se nikoli ne srečata, ustvarjata prostor, kjer se dialog razpade in kjer postane gledalec priča dveh glasov, ki sobivata, a se ne dotakneta.

Marko in Pia nista lika v klasičnem smislu, temveč nosilca glasu in telesne prezence, ki svojo resničnost gradita iz ritma govora, tišine in telesnega napora.

Rambertovo besedilo je primer postdramskega pisanja tudi zato, ker jezik ne deluje kot sredstvo za razvoj zgodbe, ampak kot prostor afekta in telesnosti. Markov jezik je ekspanziven, obsesiven, kot verbalna poplava, ki nikoli ne popusti; Pijin jezik je tih, minimalističen, a prav zato silovit. Glas kot avtonomni element, ki presega reprezentacijo lika in postane material, iz katerega se gradi gledališka izkušnja.

Drama *Zapiranje ljubezni* zavrača ključne principe moderne drame, kot jih opredeli Szondi: ni jasne fabule, linearnega razvoja konflikta, enotnega časa in prostora ali klasičnega dramskega dialoga. Namesto tega se pred gledalcem razpre postdramska pokrajina jezika, kjer dogajanje ne izhaja iz zgodbe, temveč iz ritma, telesnosti govora in emocionalne prezence na odru.

Gledalec ne sledi pripovedi v klasičnem smislu, ampak vstopa v tok jezika, ki ga fizično in psihološko zajame, dokler se ne razblini v tišini.

Osnovna struktura besedila sta dva dolga, neprekinjena monološka toka, ki ju ne ločujejo ne ločila ne klasično razdeljeni prizori. S tem nastane intimen in univerzalen jezikovni prostor, kjer dogajanje ne teče linearno, ampak se odpira kot izkušnja jezika samega. Neprekinjen tok jezika briše jasne dramaturške opore, ki bi gledalcu omogočile distanco ali oddih, zato se dogajanje dogaja tukaj in zdaj – v jeziku in skozi jezik.

Rambertov jezik je telesen in organski. Misli se zlivajo ena v drugo brez umetno vstavljenih premorov, ločila nadomešča ritem dihanja, tempo izgovorjenih besed, telesni gibi in pogledi. Tak jezik diha skupaj z igralcem, ki ga ne more le odigrati, temveč ga mora nositi, živeti in graditi skozi dinamiko dihanja in telesnega napora. Markov govor je izraz notranjega kaosa: obsedenosti z razumevanjem in razčlenjevanjem razpadajočega odnosa ter nezmožnosti sprejeti neizogibni konec. Tok njegovih besed se vali kot neustavljiv plaz, ker bi se s premorom moral soočiti z bolečo praznino, ki zeva med njim in Pio. Pijin govor je na videz umirjen, minimalističen, a enako neprekinjen; v svoji zadržanosti in preciznosti izraža odločno distanco, ki Marku postavlja mejo, ki je ne more prestopiti. Ta razlika v jezikovni drži ustvarja napetost, ki presega besedilo in postane fizično zaznavna – gledalec čuti vsak vdih, vsako napeto tišino kot prisotno snov v prostoru.

Tovrstna zasnova jezika briše ločnice med mislim in občutkom ter ustvarja občutek fluidnega časa. Preteklost in sedanost se prelivata druga v drugo; spomin ni nikoli statičen, temveč se nenehno obnavlja, kot bi se dogajanje odvijalo tukaj in zdaj.

Ena sama beseda lahko sproži asociativni niz, ki gledalca ali bralca potegne iz sedanjosti v trenutek iz preteklosti in ga nato vrže nazaj. To fluidno prehajanje časa je ena ključnih značilnosti postdramskega gledališča, kjer se realni čas uprizoritve staplja z notranjim časom likov. Jezik ne pripoveduje zgodbe, ampak postane prostor, kjer se čustvo zgodi. Zato gledalec ne spremlja le zgodbe dveh ljudi, ki se razhajata, temveč vstopa v tok misli in občutij, kjer ni mogoče ohraniti varne distance. Ko govor utihne, prostor zapolni tišina, ki ni pomirjujoča, temveč teža vsega neizrečenega.

Postdramska dramaturgija besedila se ne kaže le v odprti formi, temveč tudi v konceptualnem odmiku od tradicionalne dramaturgije. Namesto zgodbe, ki bi se gradila proti vrhuncu in razrešitvi, spremljamo proces, ki se neprestano odpira in zapira, brez jasnega začetka in konca. Dogajanje je ujeta v jeziku, v njegovi intenzivnosti in v ritmu, ki nastaja iz kontrasta med dvema glasovoma. Markov glas je ekspanziven, prehiter, obremenjen z željo po razlagi in nadzoru, medtem ko je Pijin glas tih, minimalen in ravno zato neizmerno močan – v svoji zadržanosti deluje kot protiutež Markovi verbalni agresiji, ki jo vsaka njena beseda znova razoroži. Napetost tako ne izhaja iz zunanjih dogodkov, temveč iz nenehnega soočanja dveh ritmov, dveh načinov govorjenja, ki se nikoli ne srečata. Ta fragmentacija realnosti ustvarja občutek ujetosti, kot da se oba lika vrtita v neskončni zanki brez izhoda. Gledalec ob tem ni pasivni opazovalec, temveč soudeleženec procesa, ki ga doživlja fizično, visceralno in ne le intelektualno.

Ritem je osrednji dramaturški motor besedila. Čeprav se zdi, da je jezik en sam neskončen tok, ta tok ni monoton. V njem se nenehno izmenjujejo hitrosti, zgoščevanja, razpršitve in trenutki napetih tišin. Vsaka beseda je fizični napor, poskus obvladovanja razpadajoče realnosti, ki se mu izmika. Tudi ko se Markov glas umiri, tišina ne pomeni sprostitev, temveč pripravo na nov izbruh. Ritem dveh nezdružljivih energij – Markove verbalne agresivnosti in Pijine hladne zadržanosti – ustvarja prostor nenehnega boja. Besedilo s tem preseže okvir partnerskega konflikta in se razpre v univerzalno dinamiko med bližino in distanco, med željo po nadzoru in težnjo po svobodi. Na makro ravni ta ritem zrcali tudi emocionalni lok drame: na začetku je jezik odprt, širok, prepoln možnosti, nato se počasi oži, besede se lomijo, tok jezika se zgošča, dokler ne ostane le še tišina. Ta dramaturška pot je precizno zgrajena: z vsakim prizorom se povečuje občutek utesnjenosti in brezizhodnosti, občutek, da prostora za ljubezen ni več, in da je edino, kar ostaja, boleče prazna tišina.

V tem zgoščenem ritmu, v nenehnem prehajanju med govorom in tišino, med pospeševanjem in zadrževanjem, se skriva moč *Zapiranja ljubezni*.

Drama ne gradi zgodbe, temveč izkušnjo, ki gledalca ujame v svoj ritem in ga ne spusti vse do konca. Ko besede dokončno utihnejo in prostor napolni tišina, ta ni katarzična. Je tišina, ki nosi težo izgube, bolečine in dokončnega zapiranja – zapiranja ljubezni, ki se ne zgodi v enem samem trenutku, temveč s počasnim, neizbežnim oženjem prostora, dokler ne ostane le še praznina.

Marko je osrednji lik *Zapiranja ljubezni* in motor drame. V nasprotju s klasičnimi dramskimi liki, ki jih spoznavamo skozi dejanja, se Marko gradi skoraj izključno skozi besedo – njegov monolog, tok misli, ki neprestano bruha besede, poskuša osmisлити konec odnosa in hkrati zadržati Pio, ki se izmika. Marko je v osnovi kompleksen in protisloven lik, ujet v lastne notranje zanke. Na površju deluje močno, dominantno in prepričljivo, skoraj kot nekdo, ki vodi igro. Vendar pa je ta navidezna samozavest krhka in prepletena z globoko notranjo negotovostjo. Njegova osebnost je obsesivna – ljubezen zanj ni zgolj čustvo, ampak projekt, totalna okupacija, kjer ni prostora za dvom, oddaljenost ali tišino. Marko ne prenese nedoločljivosti. Pia se mu izmika in s tem ga potiska v stanje nenehnega razlaganja, dokazovanja in boja, ki ga ne zna ustaviti. To psihološko stanje lahko opišemo kot patološko potrebo po nadzoru – nad odnosom, nad jezikom, nad samo realnostjo. Ko ta nadzor začne razpadati, razpada tudi on. Na globlji ravni pa Marko ni samo »nadzornik«, temveč tudi ranjen otrok: njegova obsedenost s popolno bližino izvira iz globoke strahu pred izgubo. Pia je zanj sidro, identiteta, ki jo potrebuje, da bi razumel samega sebe. Ko ta sidro popusti, se Marko znajde v popolnem kaosu. Markov jezik je eno ključnih orodij pri razkrivanju njegove notranjosti. Dolge, tekoče tirade brez premorov odražajo njegovo nezmožnost, da bi ustavil miselni tok. Včasih ima občutek, da če bo nehal govoriti, bo moral priznati konec – zato besede postanejo orožje proti tišini. Fizičnost jezika – Marko govori z mesom, s telesom, z dotikom. Izrazi kot »tvoje telo sem znal na pamet«, »nisi več tu, nisi več v koži, ki sem jo imel rad« so pogosti in nakazujejo, da ljubezen dojema skozi fizično prisotnost. Ritem govora se spreminja skupaj z njegovim psihološkim stanjem: na začetku so tirade dolge, prepričane, skoraj retorične; z napredovanjem konflikta postajajo rečenice krajše, bolj fragmentirane in sunkovite, kar kaže na razpad notranje kontrole. Ta jezikovna dinamika je dramaturško izjemno pomembna, saj ustvarja emocionalno napetost, ki gledalca ves čas drži v stanju nelagodja. Razmerje med Markom in Pio je jedro drame, a ga lahko razumemo kot boj med bližino in odtujitvijo.

Marko je tisti, ki vedno znova kliče k bližini, hkrati pa z jezikom ustvarja pritisk, ki Pio še bolj odriva. Pia se umakne v tišino, ki za Marka deluje kot izziv, kot povod za še več besed. Njuno razmerje je zgrajeno na dinamiki: ko Pia beži, Marko lovi; ko Pia molči, Marko kriči; ko Pia popusti, Marko ponovno zaostri ton. Ta odnos razkriva, da Marko ne prenese odsotnosti. Pia je zanj več kot oseba – je projekcija, simbol lastne vrednosti. Brez nje se sesuva njegova identiteta. Zato je njegova agresivnost pravzaprav boj proti praznini, ki se mu nezadržno bliža. Marko kot že rečeno je nosilec konflikta, poganja dogajanje. Je tisti, ki odpira prostor dialoga, ki sili v soočenje, ki ustvarja ritem besedila. Vsaka njegova beseda je hkrati prošnja in napad, kar ustvarja napetost, ki nikoli ne popusti. Konflikt v drami torej ni zunanji, temveč notranji – dogaja se znotraj Marka. V tem je Marko na nek način tragičen lik – kljub agresiji in verbalnemu nasilju ga ne moremo videti samo kot »krivega«. Njegov boj je univerzalen: boj posameznika, ki se sooča z izgubo ljubezni, izgubo identitete in izgubo smisla.

Če je Marko motor drame, je Pia njeno tiho središče – figura, ki s svojo navidezno pasivnostjo ustvarja napetost in določa ritem celotnega besedila. Čeprav govori manj kot Marko, so njene besede in njena tišina prav tako glasni. V *Zapiranju ljubezni* Pia predstavlja prostor odpora, distance in notranje transformacije, ki je dramaturško enako močan kot Markova neustavljiva potreba po razlagi. Pia je lik, ki ga zaznamuje zadržanost in notranja moč. Medtem ko Marko verbalizira vse – ljubezen, bolečino, jezo, obup – Pia izbere tišino. Ta tišina ni prazna, temveč naložena z pomenom; z njo si ustvarja prostor in zamejuje Markovo agresivno komunikacijo. Psihološko jo lahko razumemo kot osebo, ki se je skozi odnos z Markom dolgo podrejala dinamiki bližine in nadzora, a se v trenutku razpada odnosa prebudi in zavzame distanco. Pia skozi celotno dramo nosi mirno površino, pod katero pa vrejo čustva – jeza, žalost, nostalgija, morda celo krivda. Njena moč se kaže v tem, da teh čustev ne verbalizira impulzivno, temveč jih zadržuje, jih obvladuje, in tako Marku nastavlja ogledalo. Ko spregovori, je njen jezik natančen, hladen, skoraj kliničen, kar še bolj poudari razliko med njo in Markom. Ta ritem – tišina, nato kratka, rezka beseda – ustvarja napetost, saj gledalec čuti, da Pia v sebi nosi več, kot pove. Dramaturško to pomeni, da je njen glas prisoten tudi takrat, ko ne govori; prisotna je kot tiha protiutež Markovi verbalni eksploziji. Pia simbolizira proces osvobajanja. Če Marko predstavlja ujetost v obsesijo, Pia predstavlja pot iz nje.

Njena tišina je simbol moči – namesto da bi tekmovala v besedah, se umakne in s tem pokaže, da ne bo več igrala vloge, ki ji jo je Marko dodelil. V tem smislu Pia nosi transformacijski lok drame: od tihega objekta, ki ga Marko želi posedovati in definirati, do subjekta, ki si izbori prostor in svobodo. V zadnjih delih besedila Pia s svojo zadržanostjo nariše dokončno ločnico. Njena tišina postane zid, ki ga Markove besede ne morejo več prebiti. To ni odsotnost čustev, temveč potrditev izbire – ljubezen se je zaprla, vrata so se zaprla, in Pia je tista, ki jih je dokončno zaklenila. Njena drža ni agresivna, temveč tiha in odločna. S tem odpira vprašanja avtonomije, meje med bližino in samostojnostjo ter nemoči jezika, ko besede ne zadoščajo več za komunikacijo. V tem smislu Pia ni zgolj lik v zgodbi o koncu odnosa, temveč tudi zrcalo sodobnega razumevanja partnerskih dinamik.

V Zapiranju ljubezni tako nismo priča golemu sporu, ločitvi, v kateri bi si partnerja »izkričala« vse nakopičeno in odšla vsak na svojo stran, temveč skrbno izpisanima vstopnemu udarcu in odgovoru nanj, ki se napajata v vsakdanji govorici – z zanjo značilnimi izpusti, z nedorečenostjo ali pa pretirano gostobesednostjo, s številnimi ponavljanji. Sledimo monološkemu izrekanju takšnega tipa, ki vključuje soprisotnega (partnerja) in tako tudi njegove neposredne, čeprav neme oziroma neverbalno, telesno izražene odzive na izrekano. (Perne)

Drama *Zapiranje ljubezni* je večplastna študija razmerja med dvema posameznikoma, ki se znajdetata na robu konca. Njena moč izhaja iz natančne obravnave tem, ki so univerzalne in hkrati specifične – ljubezen, razpad, nasilje jezika, nemoč komunikacije ter identiteta in odvisnost. Vse te teme niso obravnavane ločeno, temveč se med seboj prepletajo in oblikujejo gosto mrežo pomenov, ki daje besedilu njegovo intenzivnost in globino.

V središču drame je raziskovanje trenutka, ko ljubezen ne izgine nenadoma, temveč se počasi zapira, skoraj neopazno, kot prostor, ki ga z vsakim vdihom manjka. Rambert prikaže ljubezen kot proces, ki nima jasnega začetka in jasnega konca; kot nekaj, kar se začne brez opozorila in se prav tako brez opozorila končuje v bolečem počasnem umikanju. Marko in Pia sta ujeta v tem procesu – v stanju, ko sta si še vedno neizmerno blizu, a hkrati že neskončno daleč. Njuna ljubezen ni sentimentalna; je telesna in živa. Ljubezen je še vedno prisotna kot spomin in kot bolečina, a ne več kot skupna resničnost. Postane nekaj nerazrešljivega in nerešljivega, ne glede na trud.

Celotno besedilo je nasičeno z besedami – z dolgima monologoma, s prizadevanji, da bi nekdo nekaj pojasnil, razumel, ujel – a ta presežek jezika ne prinese razumevanja. Marko in Pia govorita drug mimo drugega. Njegova potreba po nenehnem razlaganju in analiziranju trči ob njeno tišino, njeno zadržanost. On išče odgovore, ona si prizadeva za umik. Ta razpoka v komunikaciji ustvarja občutek popolne izoliranosti, ki jo oba lika občutita kot eksistencialno izgubo. Ta nemoč je še posebej boleča, ker je ljubezen v svojem bistvu komunikacijski prostor – prostor, kjer si dva posameznika delita jezik, dotik, ritem. Ko ta prostor razpade, ne razpade le odnos, temveč tudi identiteta, ki sta jo gradila skupaj. Besede, ki so bile nekoč most, postanejo zid.

Ljubezenski odnos v *Zapiranju ljubezni* razkriva, kako globoko sta si Marko in Pia vpisala drug drugega v lastno identiteto. Rambert s tem odpira tudi vprašanje odvisnosti v sodobnih odnosih – kako ljubezen, ki se zdi prostor svobode in varnosti, lahko postane prostor popolne ujetosti, kjer posameznik izgubi lastne meje. Ko ta ujetost razpade, ostane praznina, ki jo je težko zapolniti, in občutek razkosane identitete, ki jo je mogoče znova sestaviti le z distanco, sčasoma in predvsem s tišino. Ljubezen se prepleta z nasiljem jezika, nemoč komunikacije vodi v občutek izgube identitete, razpad odnosa pa razkrije globoko odvisnost, ki jo Marko in Pia nosita drug do drugega. V tem prepletu se skriva univerzalna resnica drame – ljubezen ni samo prostor bližine, temveč tudi prostor ranljivosti, kjer so meje med željo, odvisnostjo, strahom in svobodo vedno nevarno zabrisane.²

Naslov *Zapiranje ljubezni* nosi izjemno močno in večplastno simboliko, ki se razkriva na vseh ravneh besedila – od strukture jezika do emocionalne dinamike med likoma in celo do same prostorske ter eksistencialne dimenzije drame. Rambert s tem naslovom ne ponuja le opisa dogajanja, temveč vzpostavlja ključ metaforičnega razumevanja celotnega dela. Zapiranje ni enkratno dejanje, ni trenutek, temveč proces, ki se odvija počasi, neizprosno in z vedno večjo intenzivnostjo, dokler ne ostane samo praznina. Na prvi ravni je zapiranje izrazito čustveno. Marko in Pia sta ujeta v odnos, ki je bil nekoč prostor bližine, topline in skupne intimne, a se zdaj neizogibno krči. Na začetku besedila je med njima še vedno občutek povezanosti – Markov jezik je nasičen s spomini, z željo po obuditvi trenutkov, ko je ljubezen še živela. Toda s časom se prostor med njima oži, bližina se umika in ostaja le hladna tišina, ki je vse bolj neprebojna. Čustveno zapiranje ni dramatičen dogodek, temveč boleč, skoraj neopazen

² V gledališkem listu k predstavi *Zapiranje ljubezni* postavlja Mini teater temeljna vprašanja: Kaj naredimo, ko zaljubljenost mine in ljubezen izgine? Kaj se zgodi, ko dve osebi nista več za skupaj? Je trenutek, ko lika poskušata končati in zapreti skupno zgodbo, žene ju bes in skrajna sila k razhodu, oba pa skozi jezik in gibanje gradita bodočo žico iz besed in se trudita izhajati iz vrtinca, v katerega se vlečeta drug drugega.

proces, ki gledalca vodi od prvih zank dvoma do popolne izolacije obeh likov v lastni bolečini. Kot že omenjeno je zapiranje hkrati tudi jezikovno. V trenutku, ko se komunikacija popolnoma zlomi, ostane le tišina – tišina, ki ni prazna, temveč napolnjena z vso težo neizrečenega. Ta jezikovna pot od preobilja k fragmentaciji in na koncu k tišini je natančen odraz procesa zapiranja, ki ga drama raziskuje. Prostor v drami nikoli ni natančno določen, a prav ta odsotnost konkretnega prostora ustvarja občutek, da se dogajanje odvija v notranjem, metaforičnem prostoru dveh oseb. Ta prostor se s časom zožuje. Na začetku besedila je v njem še dih, še občutek odprtosti, toda z vsakim prizorom se prostor bolj zapira, postaja vedno bolj utesnjen, dokler nista Marko in Pia ujeta v majhen, skoraj klaustrofobičen prostor skupne bolečine. Ta prostorska zaprtost deluje kot odrska metafora notranjega stanja likov – kot da se svet okoli njiju krči, dokler ne ostaneta le še drug z drugim in s svojimi besedami, ki jih ne znata več izreči. Najgloblja plast te simbolike pa je eksistencialna. Konec odnosa ni zgolj konec ljubezni med dvema osebama, temveč konec sveta, kot sta ga poznala. Marko in Pia sta skupaj ustvarila svoj univerzum – jezik, navade, skupne spomine, drobne rituale, ki so tvorili temelj njune skupne identitete. Ko ta svet razpade, ne izgine samo partner, izgubi se tudi lastni jaz, ki je bil gradil na tem razmerju. Markov obup je v tem smislu več kot le obup zaljubljenega človeka; je obup človeka, ki gleda, kako se ruši njegova eksistenca, ki ugotavlja, da brez ljubezni, brez skupne identitete, ni več nobene sidrne točke. Pri Pii se ta eksistencialna dimenzija kaže drugače: v njenem umiku in tišini, v bolečem, a odločenem poskusu, da na novo definira sebe kot samostojen subjekt, ki se ne bo več zapiral v prostor, ki ga je soustvarila z Markom. Zapiranje ljubezni je zato tudi zapiranje smisla. Svet, ki je bil nekoč logičen in poln, se z razpadom odnosa spremeni v kaos, v tišino, ki ne ponuja tolažbe. Ta tišina je strašljiva prav zato, ker v njej ni nobenega zvoka, nobene besede, nobenega obljubljenega začetka – je zgolj prostor, kjer sta bila dva, in zdaj ni več nikogar. Rambert tako skozi naslov in strukturo besedila ustvari večplastno metaforo zapiranja, ki se razpenja na čustveni, jezikovni, prostorski in eksistencialni ravni. Vsaka od teh ravni krepi drugo in skupaj ustvarjajo izjemno natančno sliko procesa, v katerem se ljubezen ne konča z enim dejanjem, ampak se počasi in boleče zapira vase, dokler ne postane neizogibno jasno, da poti nazaj ni več.

Še en aspekt, ki ga razpira drama in ki ga je mogoče prepoznati je kriza intimnosti in ranljivosti in presega zgolj ljubezenski odnos med Markom in Pio ter odseva globlje vzorce sodobne družbe, v kateri opazujem, da je ranljivost pogosto razumljena kot šibkost, iskrena bližina pa kot tveganje. V času, ko družbeni diskurz poudarja samostojnost, učinkovitost in nadzor nad lastnim življenjem, postane sposobnost, da se drugemu odpreš in mu pokažeš svojo nepopolnost, skoraj subverzivno dejanje. In dinamika med likoma odseva širši kulturni premik, v katerem postaja intimnost redka in krhka dobrina. V družbi, ki spodbuja nenehno samooptimizacijo, beg iz odnosov in neprestano prisotnost na digitalnih platformah, je čas za resnično, počasno gradnjo bližine vedno bolj omejen. V tem kontekstu ljubezen postane paradoksalna: vsi jo potrebujemo in jo iščemo, a ko se pojavi, jo pogosto sabotiramo, ker zahteva pogum, da se odpovemo iluziji popolnega nadzora nad sabo in svojim življenjem. Drama tako deluje kot zrcalo sodobnega sveta, kjer so odnosi pogosto ujeti med željo po povezanosti in potrebo po samoohranitvi. V tem smislu Rambertovo besedilo ni zgolj zgodba o dveh posameznikih, temveč komentar časa, v katerem ljubezen ni izginila, a je postala težja, bolj zapletena, nenehno preizkušena v svetu, ki spodbuja hitre, površinske povezave, medtem ko globlje, ranljive vezi zahtevajo čas, potrpljenje in pogum, ki ga pogosto nimamo. »Ljubezen nas pač temeljno konstituira kot osebe, vzpostavlja naš odnos do ljudi in sveta in ni samo pomembna, temveč je najpomembnejša.« (Rak)

2.4 Primerjava drame *In ostane moj najljubši del noči* in drame *Zapiranje ljubezni*

Možnost primerjave med mojim besedilom *In ostane moj najljubši del noči* in Rambertovim *Zapiranjem ljubezni* se najprej odpre na formalni in jezikovni ravni, saj obe besedili segata onkraj okvirov klasične drame in preizprašujeta same temelje dramske strukture. Rambert razvije postdramsko, monološko formo, v kateri dogajanje ne poteka skozi klasičen zaplet, temveč skozi neprekinjen tok jezika, ki postane prostor čustvenega dogajanja. Tudi v mojem besedilu jezik prevzame podobno funkcijo: zgodba ne nastaja iz zunanjih dogodkov, temveč iz toka misli in občutij, ki se nenehno vračajo k sebi in se prepletajo v nelinearnem času.

Pri Rambertu je bistvena dialoška dinamika, ki je obenem navidezna, saj se v resnici nikoli ne razvije v pravi dialog – Marko in Pia govorita drug mimo drugega, vsak ujet v lastni jezikovni svet. V mojem besedilu pa gre za še bolj izrazit notranji monolog, kjer ni drugega subjekta, ki bi bil neposredno nagovorjen, temveč je drugi prisoten le kot senca, kot projekcija, proti kateri se jezik lomi.

V tem je moja drama intimnejša, bolj znotraj enega telesa in uma, medtem ko Rambertova struktura na oder prinaša napetost dveh teles, dveh glasov, ki ustvarjata fizično, skoraj bolečo prisotnost.

Oba teksta družijo močna telesnost jezika. Rambertov jezik je telesen v ritmu, v dihanju, v fizičnem naporu igralcev, ki morata besedilo na odru »nositi« in ga živeti, ne le govoriti. Tudi moj jezik je telesen, čeprav na drugačen način – v notranji ritmičnosti, ki deluje kot počasno, hipnotično gibanje skozi spomine, bolečino in iskanje smisla. V obeh primerih je čas fluiden: preteklost in sedanjost se nenehno prepletata, meje med zunanjim in notranjim so zabrisane, prostor pa postane izkušnja jezika samega.

Vzporednico vidim tudi v odsotnosti klasičnega konflikta. Rambertova drama ne išče razrešitve; ostaja v procesu razpadanja, v bolečem zapiranju ljubezni, ki nikoli ne dobi končne točke. Podobno tudi moje besedilo ne stremlji k zaključku. Obe besedili gradita napetost iz ponavljanj, iz fragmentiranih podob in iz ritma govora, ki se bolj kot k pripovedi nagiba k čutni izkušnji.

Ob tem se kaže tudi razlika v perspektivi in intenci. Rambert skozi Markov in Pijin glas raziskuje dinamiko dveh, razpad intimnega odnosa in nemožnost prave komunikacije. Moje besedilo pa se poglobi v osamljenost subjekta, v intimno izkušnjo bolečine in soočanjem s strahom, ki nima zares naslovnika. V tem smislu *Zapiranje ljubezni* ostaja v zunanjem, relacijskem prostoru, moj tekst pa v notranjem, skoraj meditativnem raziskovanju jezika kot edinega prostora, kjer je mogoče shraniti in artikulirati izkušnjo izgube.

Tisto, kar me je pri Rambertovi formi najbolj pritegnilo in kar sem nezavedno prenesla tudi v lastno pisanje, je natančna dramaturgija ritma, občutek za glas in njegovo napetost ter drznost, s katero jezik postane hkrati orožje in ranljivost. *Zapiranje ljubezni* je bilo zato zame pomemben referenčni tekst, ker me je naučilo, da lahko drama nastaja tudi iz čistega toka besed, iz notranje nujnosti, in da moč drame ni nujno v dogodku, temveč v procesu, ki ga jezik sproži v telesu – tako igralca kot gledalca.

2.5 Literatura

- Lehmann, Hans-Thies. *Postdramsko gledališče*. Prev. K. J. Kozak. Ljubljana: Maska, 2013.
- Perne, Ana. »Dvoboj med njegovo in njeno govorico.« *Dnevnik*, 29.8. 2013. Splet. Dostop 31. avg. 2025. <<https://www.dnevnik.si/1042603747> >
- Rak, Peter. »Pia Zemljič in Marko Mandić: V gledališče se vrača ljubezen.« *Delo*, 22.8. 2013. Splet. Dostop 30. avg. 2025. <www.delo.si/kultura/oder/pia-zemljic-in-marko-mandic-v-gledalisce-se-vraca-ljubezen.html>
- Szondi, Peter. *Teorija sodobne drame 1880-1950*. Prev. K. J. Kozak. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko, 2000. (Knjižnica MHL, 130).
- »Zapiranje ljubezni«. Gledališki list Mini teatra, 2013. Splet. Dostop 31. avg. 2025. <<https://www.mini-teater.si/si/articles/2824/zapiranje-ljubezni>>

IZJAVA O AVTORSTVU

diplomskega dela

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je diplomsko delo *In ostaja moj najljubši del noči* rezultat samostojnega dela,
- je tiskani izvod identičen z elektronskim,
- na Univerzo v Ljubljani neodplačno, ne izključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani.

Datum: 3.9. 2025

Podpis:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. J. J.', is written over the 'Podpis:' label.